

Právo pro školy: Nepostradatelný průvodce a záchranný kruh pro každého starostu i ředitele

1.7.2026 - | Sdružení místních samospráv ČR

Vyznat se ve školské legislativě je čím dál těžší. Velká novela školského zákona dává zřizovatelům i ředitelům pořádně zabrat.

Nakladatelství C. H. Beck proto přichází s novou publikací *Právo pro školy*, která vznikla pod vedením Stanislava Polčáka a za významného přispění odborníků ze Sdružení místních samospráv ČR a společnosti SMS-slужby. Kniha byla slavnostně pokřtěna v Poslanecké sněmovně pod záštitou poslankyně Elišky Olšákové.

Nečekejte žádný suchý výklad norem. Tato první ucelená monografie funguje jako praktický manuál pro každodenní řízení školské instituce a efektivní správu ze strany obcí. Komplexně pokrývá celý „životní cyklus“ školy - od školského zákona přes občanský zákoník, veřejné zakázky, správní řízení při zápisech až po financování, GDPR či autorský zákon. Velkým plusem je důraz na řešení konkrétních situací, na které v samotném zákoně přímou odpověď nenajdete.

Kniha je určena vedoucím pracovníkům škol, pedagogům, ale také starostkám a starostům, kteří jako zřizovatelé nesou za fungování škol ekonomickou i personální odpovědnost. Zakoupit ji lze na e-shopu nakladatelství C. H. Beck a v prodejnách odborné literatury.

Stanislav Polčák: Řízení školy v roce 2026 vyžaduje víc než jen znalost paragrafů

Vedoucí autorského kolektivu Stanislav Polčák vysvětluje, proč moderní ředitel i zřizovatel potřebují hluboký vhled do pracovního práva, bezpečnosti i financování, a jak jim nová kniha pomůže získat klidnější spaní.

Co bylo hlavním impulsem k sepsání publikace „Právo pro školy“ a v čem se nejvíce liší od běžně dostupných komentářů ke školskému zákonu?

Zásadním cílem našeho autorského kolektivu bylo vytvořit ucelenou publikaci, která postihne všechny hlavní právní předpisy s dopadem na řízení, organizaci, provoz, financování a v neposlední řadě i na samotný vzdělávací proces ve školách. Stejně jako v případě úspěšné knihy *Právo pro obce*, jejíž řada autorů se podílela i na této novince, jsme se zkrátka nemohli omezit pouze na školský zákon. Nesplnili bychom tím zadání nakladatelství ani očekávání ředitelů a zřizovatelů, kteří v knize chtějí najít odpovědi na všechna důležitá témata spojená s řízením.

Publikace proto obsahuje podrobný výklad pracovního práva, financování škol a vztahů ke zřizovatelům. Věnuje se ale také robustní problematice ochrany osobních údajů, autorských práv, odpovědnostním vztahům nebo velmi aktuálnímu tématu mimořádných situací a bezpečnosti ve školách. Náš výklad cílí specificky na regionální školství, takže jeho těžištěm jsou mateřské a základní školy, rámcově pak školy střední, umělecké či speciální. Musím navíc zdůraznit, že nejde o suchý komentář paragrafů. Snažili jsme se dát tématům jasný řád a formu, která pomůže zřizovatelům - tedy především starostům a představitelům samospráv - i samotným ředitelům škol zorientovat se v neustálých legislativních novelách.

Mezi starosty a řediteli aktuálně nejvíc rezonují témata jako přesun financování nepedagogických pracovníků nebo změny v odkladech školní docházky. Reflektuje kniha i tyto nejčerstvější změny?

Ano, *Právo pro školy* postihuje všechny legislativní změny uplynulého volebního období, a to včetně těch provedených na samém sklonku roku 2025. Najdete v ní tedy nejen vámi uváděné novinky včetně prováděcích vyhlášek, ale například i změny v pracovněprávních předpisech. Nová pravidla ve financování nepedagogických pracovníků mají navíc zásadní dopad do financování obcí, respektive do zákona o rozpočtovém určení daní. V této části je tak naše kniha vlastně nejaktuálnějším dostupným výkladem určeným přímo pro samosprávy – obce i kraje.

Kniha je poměrně robustní. Pokud byste měl vybrat pasáž, která by měla ředitelům a zřizovatelům ušetřit nejvíce bezesných nocí, která by to byla?

Vybrat z více než dvaceti tematických kapitol jen jednu jedinou je skoro nemožné. Dovolím si proto zmínit aspoň tři. Za prvé je to vysoce aktuální téma hospodaření škol, které zahrnuje i oblast kontrol ze strany zřizovatele. Dále jde o velmi rozsáhlou, ale ryze praktickou část věnovanou ochraně osobních údajů. Ta těží z našich letitých zkušeností s výkonem agendy pověřenců v rámci činnosti SMS služeb pro stovky škol a obcí. A v neposlední řadě musím jmenovat kapitolu o tom, jak být připraven na bezpečnostní incidenty a jak na ně správně reagovat. Pevně věřím, že naše publikace bude pro ředitele, starosty i členy pedagogických sborů skutečně užitečným pomocníkem.

Petr Halada: Škola nesmí být pro starostu černou skříňkou

Petr Halada stojí v čele SMS ČR, vede obec Kamýk nad Vltavou a zároveň sám učí. Má proto unikátní trojí pohled na to, jak složitá je dnes školská legislativa v praxi. Novou publikaci nevnímá jen jako teoretickou příručku, ale jako každodenní manuál pro život na obci.

Vy jste v unikátní pozici - na školskou realitu se díváte jako starosta (zřizovatel), učitel a předseda SMS ČR. Jak moc se za poslední roky proměnila právní agenda, kterou musí starosta malé nebo střední obce ve vztahu ke škole řešit?

Školní agenda neuvěřitelně narostla, a to i ve vztahu ke zřizovateli. Běžně rozhodujeme o výši poplatků ve školní družině nebo v mateřské škole, domlouváme se na cenách stravného. V posledních měsících se navíc intenzivně zabýváme financováním nepedagogické práce a celkovým provozním rozpočtem naší příspěvkové organizace. Agenda se zkrátka stala mnohem komplexnější.

Kniha „Právo pro školy“ je prezentována jako praktický manuál. Jak konkrétně ji může starosta využít při komunikaci s ředitelem? Pomůže například nastavit jasnější hranice v tom, co je ještě odpovědnost školy a co už povinnost obce jako zřizovatele?

Rozhodně ano. Nová kniha je koncipována jako vysoce praktický manuál. Mnoha starostům, kteří nejsou detailně obeznámeni se všemi specifiky školství, dá jasné odpovědi na otázky spojené s každodenním chodem organizace. Obrovským plusem je, že v ní čtenáři najdou velké množství konkrétních příkladů z reálné praxe.

Pro starosty je teď velkým tématem financování nepedagogů a z toho plynoucí tlak na obecní rozpočty. S čím dalším - co lze v této knize najít - se na vás starostové v rámci SMS ČR nejčastěji obracejí? Jsou to spíše pracovněprávní spory, zápisy do škol, nebo bezpečnost?

Dotazy, se kterými se na mě kolegové starostové obracejí nejčastěji, se v současnosti týkají právě

financování nepedagogické práce. Velmi často ale řešíme také problematiku GDPR, průběh a pravidla konkurzních řízení na ředitele nebo obecně pracovněprávní vztahy – a to včetně vztahů přímo s vedením škol. Všechna tato témata přitom nová publikace pokrývá.

Připravila Marie Macháčová

Celý článek si můžete pročíst v červnovém vydání zpravodaje SMSka. Celé číslo si přečtete v elektronické podobě zde. Archiv s předchozími vydáními si otevřete zde.

<https://www.smscr.cz/o-sms-cr/aktuality/pravo-pro-skoly-nepostradatelny-pruvodce-a-zachranny-kruh-pro-kazdeho-starostu-i-reditele-5326cs.html>